

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กล้วยหอมนับเป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคโดยทั่วไป เป็นสินค้าเกษตรกรรมที่ปลูกได้ดี และต่างประเทศมีความต้องการอยู่มาก โดยเฉพาะกล้วยหอมทอง เป็นพันธุ์ที่แพร่หลายมากที่สุด กล้วยหอมทองเป็นพืชเขตร้อนที่ปลูกรวมได้ทั่วประเทศ นอกจากจะเป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคในประเทศแล้ว ยังเป็นผลไม้ที่สามารถส่งเป็นสินค้าออกยังต่างประเทศ ทำรายได้ให้กับประเทศปีละไม่น้อย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีภูมิอากาศเหมาะสมต่อการปลูกกล้วยหอมทอง โดยมีแหล่งปลูกที่สำคัญตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง ส่วนที่ปลูกโดยทั่วไปมีตั้งแต่ขนาดเล็กประมาณ 1 ไร่ จนถึงสวนขนาดใหญ่ 80 ไร่ ปริมาณกล้วยหอมทองที่ผลิตได้ในแต่ละปีจึงมีมากพอสมควร นอกจากจะใช้บริโภคในประเทศแล้ว ยังมีเหลือส่งออกยังต่างประเทศ ทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละไม่น้อย แต่อย่างไรก็ตามปริมาณการส่งออกก็ยังเป็นจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตรวม การทำสวนกล้วยหอมของไทยผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะใช้บริโภคในประเทศ มิได้ทำเป็นธุรกิจการส่งออกที่สำคัญเหมือนประเทศอื่น ๆ เช่น เม็กซิโก นิการากัว คิวบา บราซิล ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศชั้นนำในการส่งกล้วยหอมเป็นสินค้าออก ทำรายได้ให้กับประเทศปีละไม่น้อย

รัฐบาลได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของกล้วยหอมทอง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยสามารถปลูกกล้วยหอมทองได้มาก และมีทางที่จะขยายเนื้อที่เพาะปลูกออกไปได้ ประกอบกับตลาดของกล้วยหอมไทยนั้นดีกว่ากล้วยหอมที่ปลูกอยู่ในบางประเทศ รัฐบาลจึงได้พยายามส่งเสริมการปลูกกล้วยหอม และพยายามที่จะเปิดตลาดกล้วยหอมเพิ่มขึ้นในต่างประเทศ แต่การส่งออกกล้วยหอมไทยยังมีปัญหาอยู่มาก ทั้งในเรื่องพันธุ์กล้วยที่มีลักษณะไม่ทนทานต่อการขนส่ง เพราะมีผิวบางและช้ำอ่อนเกินไป การขนส่งใช้เวลานาน และวิธีการบรรจุที่ล้าสมัย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคที่สำคัญทำให้กล้วยหอมไทยไม่สามารถตั้งตลาดต่างประเทศได้มากเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามหากรัฐบาลสามารถส่งเสริมการค้าหน่วยกล้วยหอมให้กลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญได้ ก็จะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในส่วนรวม และเกษตรกรสามารถยึดอาชีพการทำสวนกล้วยเป็นอาชีพหลักที่มั่นคงได้ ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงข้อมูลขั้นพื้นฐานในการเพาะปลูก การตลาด ต้นทุนและรายได้ ตลอดจนผลตอบแทนจากการลงทุนทำสวนกล้วยหอม และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคพร้อมทั้งแนวทางแก้ไขและปรับปรุง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทำสวนกล้วยหอมทอง
2. ศึกษาถึงภาวะการตลาด ราคา และการเคลื่อนไหวของราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ตลอดจนการส่งออกกล้วยหอมไทย
3. ศึกษาถึงต้นทุนและรายได้ของการทำสวนกล้วยหอมทอง ในจังหวัดปทุมธานี
4. ศึกษาถึงผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการทำสวนกล้วยหอมทอง
5. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนทำสวนกล้วยหอมทอง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาต้นทุนและรายได้จากการทำสวนกล้วยหอมทองในจังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาข้อมูลตั้งแต่เกษตรกร เริ่มปลูกจนกระทั่ง เก็บผลผลิตและนำออกจำหน่าย ดังนั้นเรื่องที่จะศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการนำผลผลิตออกจำหน่าย ซึ่งได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. คำว่า "กล้วยหอม" หมายถึง เฉพาะ กล้วยหอมสด
2. พันธุ์กล้วยหอมที่จะทำการสำรวจ หมายถึง เฉพาะพันธุ์กล้วยหอมทอง
3. ขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัยได้กำหนดเฉพาะจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการทำสวนกล้วยหอมทองมากที่สุดของประเทศ
4. ระยะเวลาออกสำรวจตั้งแต่ 1 ม.ค. 2528 ถึง 1 มี.ค. 2530
5. การวิจัยมุ่งที่จะสำรวจชาวสวนกล้วยหอมผู้ผลิตเพื่อจำหน่ายในเขตที่ทำการสำรวจเท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและรายได้ ตลอดจนวิธีการตลาด ข้อมูลต่าง ๆ จะนำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาผลตอบแทนจากการทำสวนกล้วยหอม สรุปลักษณะและอุปสรรคต่าง ๆ พร้อมทั้ง เสนอแนวทางแก้ไขและปรับปรุง

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยรวบรวมจากการสัมภาษณ์ชาวสวนกล้วยหอมโดยตรง โดยอาศัยแบบสอบถามที่แสดงไว้ในภาคผนวก เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ สำหรับการเก็บตัวอย่างจะเก็บจากพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดของสวนที่ปลูกกล้วยหอมทอง โดยมีได้ปลูกคละกับพืชอื่น ๆ ได้กำหนดกรณีตัวอย่าง 49 สวน ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดลักษณะดังนี้คือ

- 1.1 เป็นสวนกล้วยหอมทองในจังหวัดปทุมธานี
- 1.2 เป็นสวนที่ปลูกเฉพาะกล้วยหอมทอง โดยมีได้ปลูกรวมกับพันธุ์ไม้อื่น
- 1.3 เป็นสวนที่มีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกต่างกัน

2. รวบรวมจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยค้นคว้าและศึกษาเอกสารหนังสือ และรายงานที่เกี่ยวกับการทำสวนกล้วยหอมโดยตรง ตลอดจนหนังสือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้อ้างอิงถึงตัวเลขและสถิติต่าง ๆ จากหน่วยงานและส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทอง ตลอดจนอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทำสวนกล้วยหอมทอง
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปลูกและการจำหน่ายกล้วยหอมทอง
3. ทำให้ผู้ที่สนใจหรือผู้ที่ต้องการลงทุนทำสวนกล้วยหอมใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความเหมาะสมในการลงทุน
4. เพื่อเป็นแนวทางแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ใ้ใช้ในการพิจารณานโยบายส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร